

PÉNZÜGYMINISZTERIUM
MUNKAVÉDELMI FŐOSZTÁLY

**Összefoglaló jelentés
a sütő- és cukrászipari tevékenységek
munkavédelmi célvizsgálatáról
(2019. május 6. – június 7.)**

Összeállította: Deák Edit
Mohácsi Mátyás Lajosné

I. A vizsgálat elrendelésének előzménye

A Pénzügyminisztérium (PM) munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzésre vonatkozó 2019. évi ellenőrzési irányelvei az ellenőrizendő főbb tevékenységi körök, szakmák, ágazatok között nevesíti a sütő- és cukrászipari tevékenységeket.

A sütő- és cukrászipari ágazat célvizsgálata ezzel egyidejűleg bekerült a fővárosi és megyei kormányhivatalok 2019. évi országos hatósági ellenőrzési tervébe is.

II. A vizsgálat indoka, célja

A célvizsgálatot az indokolta, hogy a sütő- és cukrászipari ágazat sajátosságai miatt – mint például a meleg környezetben végzett munka, veszélyes munkatérrel rendelkező gépek használata, az alapanyag- és készárutárolók szűk keresztmetszete – a munkavállalók számos baleseti veszélyforrásnak és egészségkárosító kockázatoknak vannak kitéve. A korábbi években a tevékenység során több súlyos csonkulásos munkabaleset történt.

III. A vizsgálat előkészítése

A munkavédelmi hatóság 2019. évi ellenőrzési irányelvei alapján a fővárosi és megyei kormányhivatalok munkavédelmi hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó kormánytisztviselői (a továbbiakban: hatóság) a célvizsgálatot a PM Munkavédelmi Főosztály által kidolgozott egységes szempontrendszer szerint folytatták le.

A vizsgálat közvetlen célja a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzése volt azáltal, hogy a munkáltatóknál a szabálytalan munkaeszközöket, valamint a szabálytalanul folytatott tevékenységeket, egészségkárosító munkakörülményeket feltárja, és megfelelő intézkedésekkel segítse az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzést. Ellenőrzési célkitűzés volt a munkavállalók biztonság tudatának erősítése, ugyanakkor kerülni kellett, hogy a vizsgálat indokolatlanul nagy terhet rójon az ellenőrzöttekre.

A munkáltatók kiválasztására vonatkozó szempont volt, hogy az ellenőrzés alá vont munkáltatók száma a tárgyidőszakban dolgozó kormánytisztviselőnként legalább 10 legyen, továbbá az ellenőrzéseket olyan munkahelyeken kell végrehajtani, ahol nem kizárólag félkész termékek készre sütése történik.

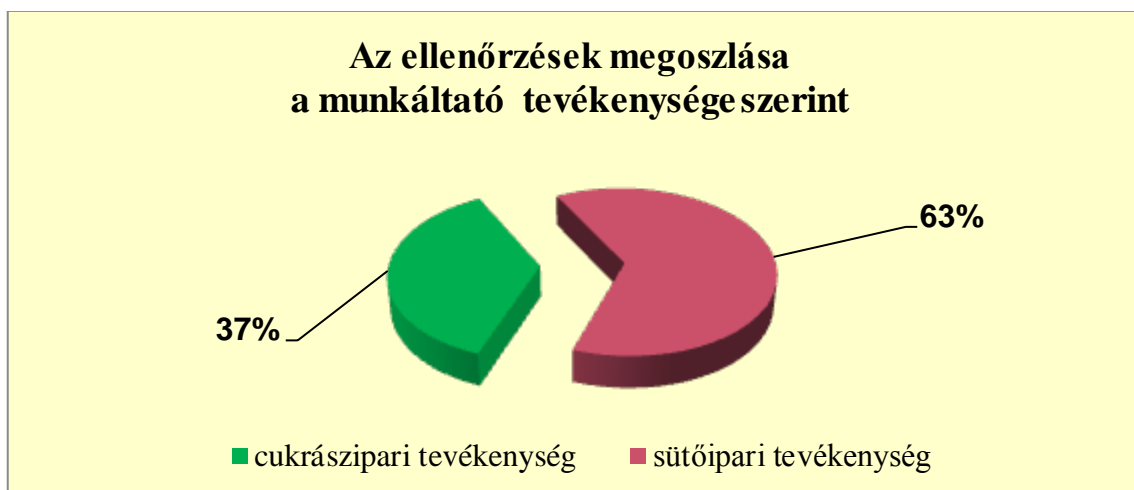
A **2019. május 6. – június 7. között** megvalósult célvizsgálat az ország egész területére kiterjedt.

IV. Vizsgálati eredmények, adatok

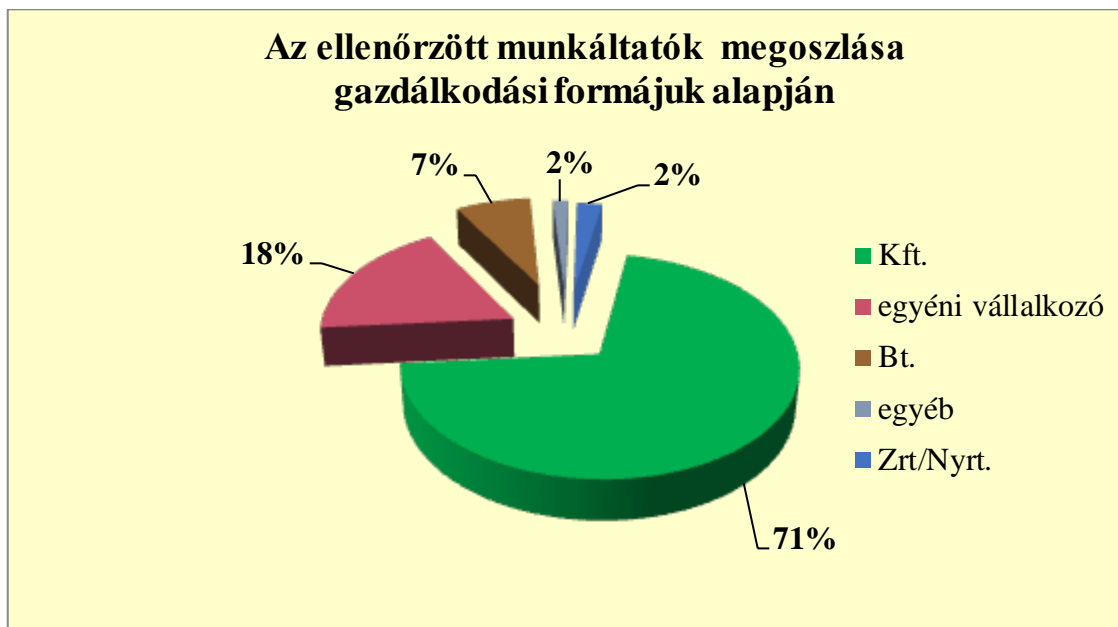
A célvizsgálatban 100 fő kormánytisztviselő vett részt.

955 munkáltató ellenőrzésére került sor, melyek 90%-ánál tapasztalt szabálytalanságot a hatóság.

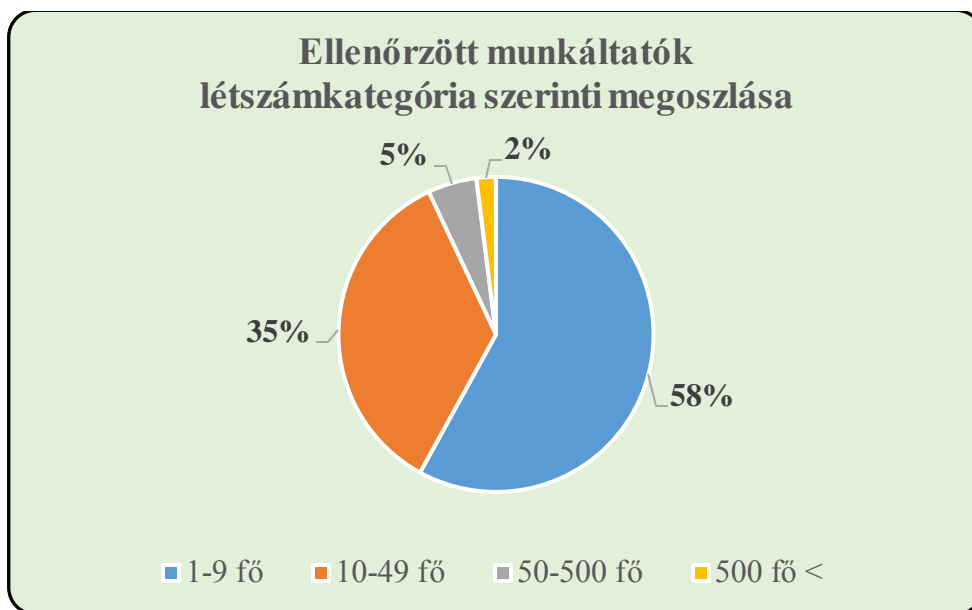
1. ábra

2. ábra

3. ábra

Az ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám összesen: 9332 fő

Szabálytalansággal érintett munkavállalók összesen: 2863 fő (31%)

Az ellenőrzéssel érintett munkavállalók 39%-a tartozott a sérülékeny csoportba (nő, fiatalkorú, idősödő, megváltozott munkaképességű/fogyatékossgal élő).

4. ábra

Az ellenőrzések eredményeként hozott intézkedések

Hiányosság megszüntetésére kötelező határozatok	
Határozatok száma	872 db
Intézkedési pontok száma	6558 db
Tevékenységet, működést, használatot felfüggesztő munkavédelmi döntések	
Döntések száma	627 db
Érintett munkavállalók száma	1141 fő
Felfüggesztett munkaeszközök száma	579 db
Felfüggesztett tevékenységek száma	242 db
Munkavégzéstől eltöltő döntések	
Döntések száma	164 db
Eltöltött munkavállalók száma	266 fő
Figyelmeztetések	
Végzések száma	26 db
Intézkedési pontok száma	136 db
Érintett munkavállalók száma	89 fő
Közigazgatási bírságok	
Határozatok száma	4 db
Közigazgatási bírság összege	60 000 Ft
Érintett munkavállalók száma	4 fő
Munkavédelmi bírságok	
Határozatok száma	4 db
Munkavédelmi bírság összege	1 984 000 Ft
Érintett munkavállalók száma	14 fő

V. Az ellenőrzések tapasztalatai

1. Általános munkavédelmi követelmények vizsgálata

1.1. Munkahelyek kialakításának általános követelményei

A munkahelyek kialakításával kapcsolatban elenyésző számú hiányosságot tapasztalt a hatóság. A munkavállalók számára majdnem minden esetben (99%) rendelkezésre állt pihenő-tartózkodóhely, ahol higiénikus körülmények között étkezhettek. A helyiségekben élelmiszer tárolására alkalmas hűtőszekrény, valamint az étel felmelegítéséhez mikrohullámú sütő is elhelyezésre került a legtöbb munkaterületen.

A munkavállaló részére biztosított volt megfelelő mennyiségű és az egészségügyi előírásoknak megfelelő minőségű ivóvíz (vezetékes víz, szódavíz automata, ásványvíz). Néhány munkahelyen a vezetékes víz nem ivóvíz minőségűnek minősült, amit a kifolyó csapokon mindenhol jelöltek, emiatt a munkavállalók palackozott ásványvizet kaptak.

Illemhely használati lehetőség szintén minden munkaterületen biztosított volt a munkavállalók számára.

A kisebb családi pékségekben előfordult, hogy nem alakítottak ki öltöző helyiséget, a munkavállalók a raktárban, zuhanyzó helyiségben és/vagy a mosdó helyiségbe berakott polcon, széken tárolták utcai ruhájukat, értékeiket. Zuhanyozó helyiséget sem létesítettek minden munkaterületen. Az öltöző, illetve a tisztálkodási lehetőség az esetek 2%-ában nem volt biztosított.

A vizsgált munkáltatók 8%-ánál a közlekedés nem volt teljes mértékben biztonságos, elsősorban a közlekedési utak méretezése, kialakítása, a szállítóeszközök használata és az anyagtárolás terén tapasztalt szabálytalanságok miatt.

A munkahely padlózata az esetek 85%-ban megfelelő (csúszásmentes felületű, egyenletes, botlásmentes) volt.

A munkahelyek 2%-ánál nem hagyták szabadon a menekülési utakat és a vészkijáratokat.

A menekülési utak jelölése, a menekülés irányába eső ajtók nyithatósága az esetek 88%-ánál eleget tett az előírásoknak.

Az ablakok, tetőablakok és szellőzők kialakítása során a biztonságos nyitás, zárás, beállítás tárgyi-műszaki feltételeit szinte mindenhol teljesítették.

A munkáltatók 96%-ánál a munkaeszköz kezeléséhez, karbantartásához megfelelő mozgástér állt rendelkezésre.

1.2. Megváltozott munkaképességű (fogyatékossgal élő) munkavállalók

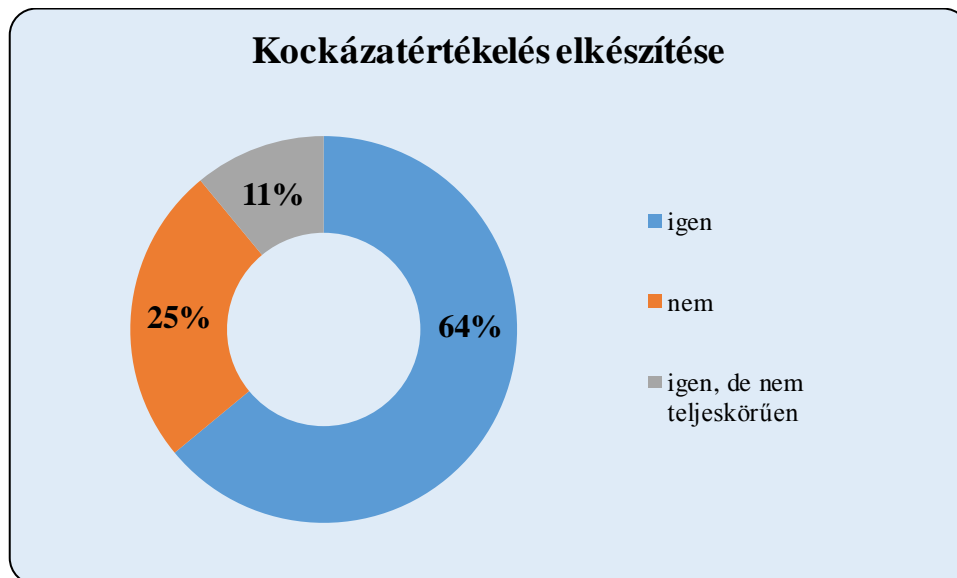
Azokon a munkahelyeken ahol megváltozott munkaképességű (fogyatékossgal élő) munkavállalókat is foglalkoztattak, a munkáltatók döntő többsége (92%) az ajtókat, az átjárókat, a szintbeli különbségeket, áthidalókat, a lépcsőket, és a munkahellyel összefüggő berendezéseket a munkavállalók testi adottságainak megfelelően, illetve megváltozott munkaképességükre figyelemmel alakították ki, vagy szükség esetén átalakították. Az egészséges és biztonságos munkavégzésükhöz szükséges, általuk felismerhető jelzéseket a munkáltatók 85%-a biztosította részükre. A munkavállalók adottságait a tényleges munkavégzési helyek kialakításánál/átalakításánál a munkáltatók 18%-a részben vagy egyáltalán nem vette figyelembe. A munkáltatók igyekeztek a munkavállalók testi adottságaira figyelemmel kialakítani, illetve átalakítani a zuhanyzókat, mosdókat, illemhelyeket, viszont a munkahelyek 22%-ánál ez nem valósult meg.

1.3. Kockázatértékelés

A munkáltató egyik legfontosabb kötelezettsége a munkavállalók biztonságát és egészségét fenyegető **kockázatok felmérése, értékelése**, valamint a szükséges megelőző intézkedések meghatározása (**kockázatkezelés**).

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók 64%-a rendelkezett megfelelő kockázatértékeléssel, 11%-uk viszont nem teljes körűen készítette el. A munkáltatók **25%-a nem rendelkezett érvényes kockázatértékeléssel**, azaz nem végezte el az értékelést vagy a dokumentum érvényessége lejárt (több mint 3 éve készült).

5. ábra

A kockázatértékeléssel kapcsolatos gyakori hatósági tapasztalat volt, hogy a folyamat során a munkáltató nem tért ki a sütő- és cukrászipari tevékenység során alkalmazott munkaeszközök használatából adódó veszélyek, ártalmak, valamint a munkavégzés egészségkárosító kockázatainak azonosítására, értékelésre, így a dokumentum csak formailag felelt meg a jogszabályi előírásoknak, tartalmilag nem tükrözte a valós tevékenységet vagy hiányos volt.

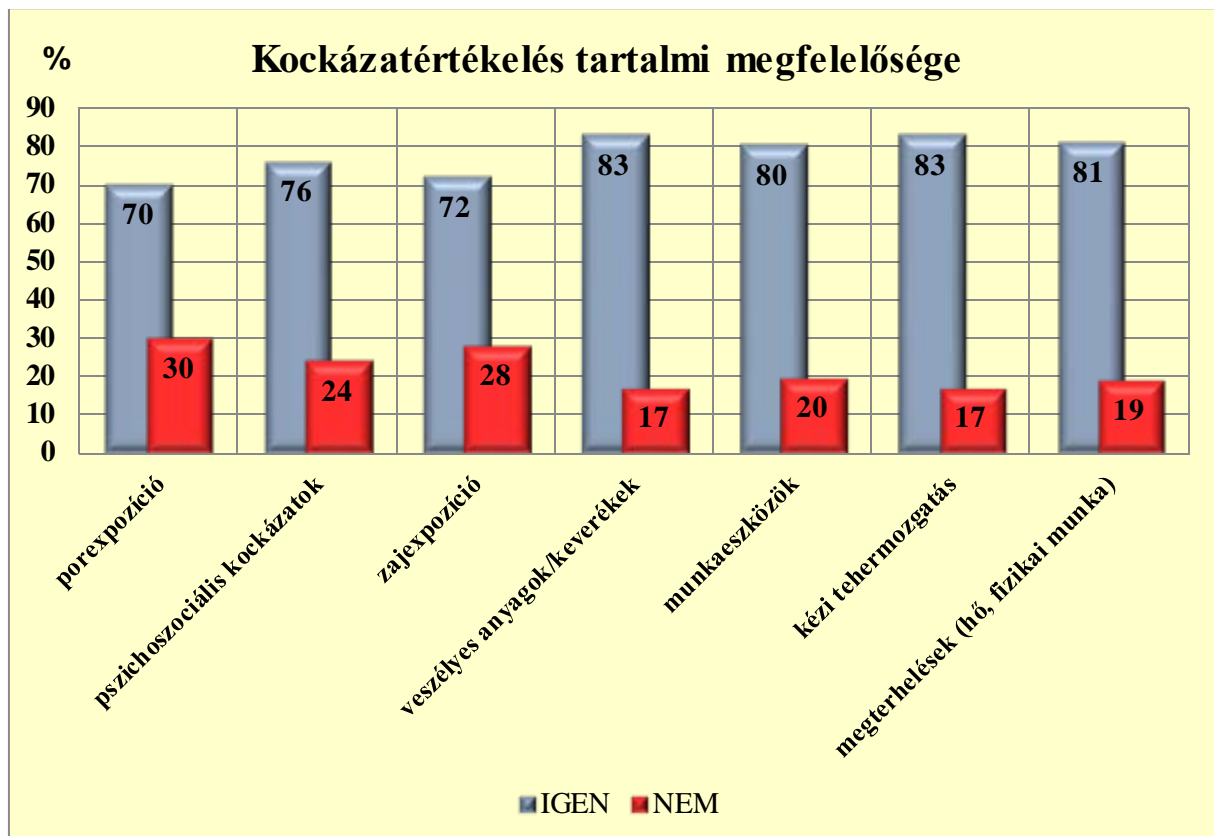
Kémiai kockázatbecslést az ellenőrzött munkáltatók 83%-a készített. A vizsgált munkaterületeken leginkább takarításhoz, gépek tisztításához használtak tisztító-, fertőtlenítő- vagy zsíroló szereket. A meglévő dokumentum sem minden esetben tartalmazta a munkahelyen használt veszélyes anyagok/keverékek munkavállalókra gyakorolt hatását és ellenük való védekezés módját.

A sütőipari munkaterületeken a liszt tárolása, felhasználása, illetve a takarítás során fellépő **porexpozícióra** vonatkozó információkat a kockázatértékelések 70%-a tartalmazott.

Zajexpozícióval járó munkavégzés kockázatainak értékelését a munkáltatók 72%-a elvégezte, ami legtöbbször a munkavállalót érő zajterhelés becslését jelentette.

A kockázatértékelésben az esetek 83%-ában tértek ki a **hátsérülések** kockázatával járó kézi tehermozgatásra.

A pékáru gyártás során gyakori az éjszakai munkavégzés, valamint az időkényszerben végzett munka, azonban a munkáltatók jellemzően kevés figyelmet fordítottak a munkavállalókat érő **fokozott pszichés terhelés, pszichoszociális kockázatok** felmérésére, értékelésére.

A megfelelően elkészített kockázatértékelés/kockázatbecslés alapján határozhatók meg a szükséges megelőző intézkedések, továbbá alapjául szolgál a munkavédelmi oktatásnak, az egyéni védőeszköz meghatározásnak, valamint a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak is.

1.4. Műszaki, illetve szervezési intézkedések hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás esetén

A sütő-, és cukrászipari tevékenységet végző munkáltatóknál a súlyos terhek kézi mozgatása nem kerülhető el, ezért a munkáltatók döntő többsége gondoskodott arról, hogy a kézi anyagmozgatás feltételei a legbiztonságosabbak és az egészségre ártalmatlanok legyenek.

Műszaki és szervezési intézkedésekkel oldották meg, hogy a felhasznált anyagokat minél kisebb adagokban kelljen mozgatni. Egyes munkaterületeken műszaki megoldásokat alkalmaztak, például silóba öntötték, ahonnan automatizálva továbbították a nagy mennyiségű lisztet, így minimálisra csökkentették a hátsérülések kockázatát. Anyagmozgatásra szolgáló eszközként molnár kocsi a legtöbb munkaterületen biztosított volt, a nagyobb súlyú lisztes zsákok, és egyéb alapanyagok, termékek mozgatása ennek segítségével történt. A kézi anyagmozgatáshoz hidraulikus raklapemelőt (béka) is használtak.

A munkáltatók közel azonos arányban tettek műszaki (87%) és munkaszervezési (91%) intézkedéseket a kézi tehermozgatásból származó hátsérülések, valamint a váz- és izomrendszeri megbetegedések kockázatának megelőzése, illetve csökkentése érdekében.

1.5. Egyéni védőeszköz juttatás

A munkáltatók 74%-a szabályozta írásban az **egyéni védőeszköz juttatás** rendjét. A többi esetben a szabályozás nem volt teljes körű, vagy nem is rendelkezett ilyen dokumentummal a munkáltató. A tapasztalat szerint az egyéni védőeszközt előírták egy-egy munkafolyamathoz, de azok védelmi képességét, fokozatát már nem határozták meg.

Legtöbbször azok a munkáltatók nem rendelkeztek a szabályozással, akik a munkahelyi kockázatértékelést sem készítették el.

A szabályozások hiányosságai ellenére a **munkavállalók mindössze 2%-ának nem biztosította** munkáltatója a veszélyforrások ellen megfelelő védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket.

Ahol nagy dagasztó csészéket mozgattak, ott védőcipőt is viseltek a munkavállalók, de a kisebb gépekkel dolgozó kisvállalkozásoknál előfordult, hogy papucsban dolgoztak a pékek a nagy meleg miatt. Égési sérülések megelőzésére védőkesztyűt minden esetben viseltek a munkavállalók, azonban védelmi képességet veszített (szakadt) védőkesztyű használata is előfordult.

Munkáltatói kötelezettség nemcsak a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközök meghatározása, azokkal a munkavállalók ellátása, hanem rendeltetésszerű használatukra való kioktatása és az egyéni védőeszközök rendeltetésszerű használatának megkövetelése is.

A rendelkezésre álló egyéni védőeszközöket a munkavállalók 99%-a rendeltetésszerűen használta.

1.6. Foglalkozás-egészségügyi ellátás/munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata/foglalkoztatási tilalom

Az ellenőrzött munkáltatók döntő többsége (97%) biztosította a munkavállalók számára a foglalkozás-egészségügyi ellátást.

A munkavállalók 98%-a vett részt előzetes-, illetve az érintett munkavállalók 97%-a időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokon.

Az 1-2 fő alkalmazottat foglalkoztató kisvállalkozások a vizsgálatok elvégzéséről nem mindig gondoskodtak. Előfordult, hogy a munkáltatónál egyetlen munkavállaló sem rendelkezett előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálattal.

A munkáltatók 79%-a határozta meg írásban a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjét, valamint a vizsgálatokkal kapcsolatos feladatait, beleértve az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok irányát és gyakoriságát. Továbbra is tapasztalható volt, hogy a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendje általános, csak a vonatkozó jogszabály szövegét tartalmazta. A szabályozás kidolgozásához az esetek 22%-ában nem kérték ki a foglalkozás-egészségügyi orvos véleményét.

A munkáltatók **23%-a a szabályozásban figyelmen kívül hagyta**, hogy a nők (különös tekintettel a fogamzó képes korúakra és a terhesekre – ezen belül a terhesség korai szakaszában lévőkre, – a nemrégén szült, a szoptató anyákra, az anyatejet adókra), a fiatalok és az idősödő munkavállalók alkalmatlanok vagy csak bizonyos feltételekkel alkalmasak az egészségkárosító kockázatot jelentő vagy veszélyes megterhelésekkel járó munkakörülmények közötti munkavégzésre.

1.7. Munkavállalók tájékoztatása, oktatása

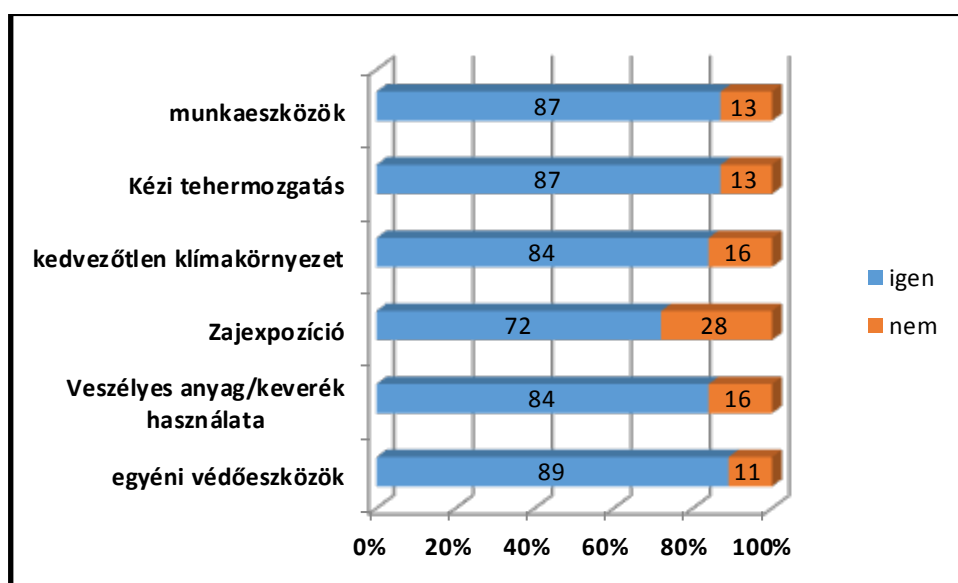
A veszélyforrásokat és az ellenük való védekezés módját, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit a munkavállalókkal meg kell ismertetni.

A célvizsgálat eredménye alapján a munkáltatók **29%-a nem, illetve nem teljes körűen gondoskodott a dolgozók munkavédelmi oktatásáról**. A munkavédelmi oktatásokhoz rendelkezésre álló tematikák eltérő tartalommal és részletességgel készültek el. A munkavállalók oktatása, figyelembe véve a sütő- cukrászipari ágazat sajátosságait, főként az egyéni védőeszközökre, veszélyes anyagokra/keverékekre, kedvezőtlen klímakörnyezetre, munkaeszközökre, kézi tehermozgatás egészségi és biztonsági követelményeire irányult.

A vizsgált **munkavédelmi oktatási tematikák** tartalmi megfelelőségét a 7. ábra szemlélteti.

7. ábra

A vizsgált munkavédelmi oktatási tematikák tartalmi megfelelősége

Az ellenőrzések megállapításai szerint leggyakrabban a zajexpozícióval, a kedvezőtlen klímakörnyezettel és a veszélyes anyagok/keverékek felhasználásával kapcsolatos szempontokat nem vették figyelembe az oktatás során.

A pék- és cukrász üzemi munkaterületen használt dagasztó gépek, keverő-, habverő- és tésztanyújtó gépek használatából eredő veszélyekre, a kézzel mozgatott, forró, frissen sült

termékeket tartalmazó nagyméretű edények, tálcák helyes megemelésére, mozgatására sem hívták fel kellő gondossággal a munkavállalók figyelmét.

Az aktuálisan használt mosogató- és zsíroldó szerek (veszélyes keverékek) Biztonsági Adatlapjainak hiánya miatt azok tartalmáról a munkavállalók oktatása elmaradt.

Az ellenőrzött munkáltatóknál a zajterhelés minimális volt, ezért az oktatás csak röviden, vagy egyáltalán ki sem tért a zajterhelés kockázataira és a megelőző intézkedésekre.

1.8. Veszélyes anyag/keverék felhasználás

A veszélyes anyagok/keverékek (takarító-, tisztító- és fertőtlenítő szerek) felhasználása főként a munkaeszközök tisztítása és a helyiségek takarítása során volt jellemző. A kisebb létszámú munkaterületeken a munkavállalók saját maguk végezték a takarítást, míg a nagyobb vállalkozásoknál jellemzően alvállalkozó cégekkel kötöttek szerződést ezen feladatok elvégzésére.

Veszélyes anyagok/keverékek tárolása az esetek döntő többségében az eredeti csomagolóeszközben történt. A munkaterületek **11%-ánál a vegyi anyag kisebb tárolóedénybe történő átfajtása során nem tüntették fel tartalmukat**, azok természetét és a hozzájuk kapcsolódó veszélyeket. Előfordult, hogy az eredetileg élelmiszerekhez gyártott csomagolóeszközben (pl.: ásványvizes-, üdítőitalos palackban) veszélyes anyagot/keveréket tároltak.

1.9. Kedvezőtlen klímakörnyezet

A munkavállalók többsége a sütő- és cukrászipari tevékenységeknél ki vannak téve a kedvezőtlen klímakörnyezet, elsősorban a meleg hatásának. A pékműhelyekben, a sütőkemencék környezetében volt a legmagasabb a munkahelyi hőmérséklet, azonban itt a munkavállalók rövid ideig, a termék behelyezése és kiszedése idején tartózkodtak. A kemencék azonban hatással voltak természetesen az egész munkaterület hőmérsékletére is. A nagyobb pékipari munkaterületeken a kemencék felett kiépítettek helyi elszívó berendezést, valamint a műhelyeket ellátták mesterséges szellőztetésre szolgáló berendezéssel. A kisebb pék- és cukrászipari műhelyekben azonban jellemzően természetes szellőzéssel próbálták enyhíteni a kedvezőtlen hőmérsékleti viszonyokat.

A kedvezőtlen klímakörnyezet egészségkárosító hatásainak kivédése érdekében pihenőidőt és mérsékelt hőmérsékletű pihenőhelyet biztosítottak. A munkáltatók közel **5%-a nem tette meg a szükséges munkaszervezési intézkedéseket**. A munkavállalók számára megfelelő minőségű ivóvíz azonban rendelkezésre állt.

Hideg munkakörnyezetben (pl.: hűtőhelyiségben) történő munkavégzésnél a munkáltatók **96%-a gondoskodott** a hideg ellen megfelelő védelmet nyújtó egyéni védőeszközökről.

1.10. Zárt munkahelyek szellőztetése

Mesterséges szellőztető berendezések hiányában többnyire ventilátorok segítségével mozgatták a levegőt, illetve ablakokon, ajtókon keresztül történt a helyiségek szellőztetése.

Azokon a munkahelyeken, ahol mesterséges szellőztetés céljára szolgáló rendszer került kiépítésre, a munkaterületek 68%-nál végezték el azok rendszeres – gépkönyvben előírtak szerinti – tisztán tartását, a lerakódott szennyeződések késedelem nélküli eltávolítását.

E berendezések megfelelő működését nem ellenőriztette időszakos biztonsági felülvizsgálat keretében (mérésekkel) a munkáltatók 18%-a.

1.11. Munkahelyi elsősegélynyújtás

A hatóság számos esetben tapasztalta a kijelölt elsősegélyhelyek, illetve a tárgyi és személyi feltételek hiányát.

Az ellenőrzött munkahelyek **23%-ánál nem állt rendelkezésre** a munkavállalók közül kiképzett, **elsősegélynyújtásra kijelölt személy**, továbbá a munkáltatók **17%-ánál hiányzott az elsősegélynyújtó felszerelés**.

1.12. Munkavédelmi érdekképviselet

A legalább 20 fő munkavállalót foglalkoztató munkáltatók **82%-ánál tartottak** munkavédelmi képviselő választást. Előfordult, hogy a munkáltató megszervezte a munkavédelmi képviselői választást, azonban az eredménytelen volt a munkavállalók által tanúsított érdektelenség miatt.

A megválasztott munkavédelmi képviselőknek csak 79%-a részesült a tisztségéből adódó feladatainak ellátáshoz szükséges, átlagkeresettel fizetett munkaidő-kedvezményben (a havi munkaidejének legalább tíz százaléka). A feladatok ellátásához szükséges működési, technikai, anyagi feltételek, és a vonatkozó szakmai előírások a munkavédelmi képviselők 82%-a számára volt biztosított.

A megválasztott munkavédelmi képviselők többségének (82%) a munkáltató lehetővé tette a képviselő megválasztását követő egy éven belül legalább 16 órás képzésen, ezt követően évente legalább 8 órás képzésen való részvételt.

Jellemzően a munkavállalók nem voltak tisztában azzal, hogy a munkavédelmi képviselők keresztül saját munkakörülményeiken tudnak javítani, esetleges panaszaikkal hozzájuk fordulhatnak.

2. Munkaeszközök

2.1. Üzemeltetési dokumentáció, üzembe helyezés, felülvizsgálat

A célvizsgálattal érintett munkaeszközök **92%-a rendelkezett üzemeltetési dokumentációval** (gépkönyv, használati, kezelési utasítás stb.).

Az ágazatban *veszélyes munkaeszközök* használata nem jellemző. Az ellenőrzött **veszélyes munkaeszközök 13%-ánál a munkáltatók nem rendelték el írásban a munkavédelmi üzembe helyezést**, további 11%-ánál a munkavédelmi szempontú előzetes felülvizsgálat elvégzése nélkül helyezték üzembe a munkaeszközöket. Az ötévenkénti időszakos biztonsági felülvizsgálatot az erre kötelezett munkaeszközök 4%-nál nem végezték el.

Gyakori, hogy a munkáltatók a régi gépekhez gépkönyvvel, kezelési-használati utasítással nem rendelkeztek, és az egyedi gyártású gépek ellenőrző felülvizsgálata, időszakos felülvizsgálatai hiányoztak.

Az ellenőrzött, *veszélyesnek nem minősülő* és időszakos felülvizsgálatra kötelezett munkaeszközök **24%-nál az ellenőrző felülvizsgálat elvégzésének gyakoriságát és módját a munkáltatók írásban nem határozták meg**. Az időszakos ellenőrző felülvizsgálatot a munkaeszközök 20%-ánál nem végezték el.

2.2. Biztonsági berendezés, kezelőelem, vészkipcsoló működése

Az ellenőrzések során a hatóság külön figyelmet fordított a munkaeszközök biztonsági berendezéseinek vizsgálatára. A tapasztalatok szerint a **dagasztó-, keverő-, habverő-, krémfőző gépek 9%-a nem volt ellátva megfelelő benyúlás elleni védelemmel**, továbbá a gépek **7%-ánál a nyitható védőburkolat (fedélrács) reteszelve nem működött**.

A gépek **17%-nál az energia kimaradása, majd visszatérése utáni újraindulás következtében fellépő veszélyek elleni védelemről műszaki megoldással nem gondoskodtak**.

A munkaeszközök **8%-nál a kezelőelemek nem voltak ellátva jól látható, magyar nyelvű jelzéssel**, további **18%-nál nem volt kialakítva megfelelő számú és működésű vészkipcsoló berendezés**.

2.3. Egyes munkaeszközök biztonsága

A pékségekben jellemzően a dagasztógépeknél nem volt megfelelően kialakítva a benyúlás elleni védelem (pl.: védőpálca hiányzott a reteszelt, felhajtható védőrácsról, vagy a reteszelés nem működött.) A kifli sodró gépeknél előfordult, hogy a vészkipcsoló berendezés nem működött. A kenyérszeletelő gépek védőrácsának biztonsági reteszelve gyakran nem működött.

A csészés dagasztók 98%-ánál a csészéből kiemelt dagasztófejet és a dagasztókar helyzetét villamos vagy mechanikus reteszelés rögzítette és biztosította, hogy csak a dagasztó csésze

rögzítése után legyen indítható a gép. Továbbá a csészemozgató berendezés csak a csészerögzítő szerkezet rögzített helyzetében volt indítható.

A cukrászatokban a krém keverő gépek gyakran nem voltak ellátva védőráccsal, így működés közben a keverőszár hozzáférhető volt. A nyújtógépeknél néhány esetben a védőrács reteszelve nem működött, a rács felhajtásakor a gép mozgása nem állt le.

A keverőgépek fedele vagy védőrácsa az akaratlan lecsapódás ellen megfelelő biztonsági szerkezettel általában védettek voltak (97%). A buktatható kivételű keverőedények 98%-a el volt látva akaratlan lebillenést megakadályozó szerkezettel.

Az adagoló garattal ellátott munkaeszközök esetén a garatnál fellépő anyagtorlódás, fennakadás elhárítására segédeszközt biztosítottak (96%).

Tésztaadagoló, tésztaosztó berendezéseket, és kerekre szerelt mobil, szalagos tésztagömbölyítő gépeket általában nagykapacitású pékségekben alkalmaztak, melyek esetében csak néhány (2%) hiányosság került feltárára.

Magas hőmérsékletű felületek megérintése ellen általában megfelelő védelmet alkalmaztak (94%). Az elektromos működésű főző-sütő berendezések bekapcsolt állapotát jelzőfény jelezte (99%). A nyitott olajsütők (pl.: fánk-sütők) felett megfelelő elszívó berendezést alakítottak ki (99%).

A tevékenységekhez használt **gázpalackok 11%-át üzemeltetéskor eldőlés ellen nem biztosították.**

2.4. Folyamatos működésű anyagmozgató gépek biztonsága

Folyamatos működésű anyagmozgató gépekkel kapcsolatos szabálytalanságot csak elenyésző esetben tapasztalt a hatóság. Példa: egy feldolgozó asztal hosszvágó korongjai segédeszköz nélkül nyitható védőburkolattal voltak burkolva, melynek reteszelve ki volt iktatva.

2.5. Csomagológépek biztonsága

A csomagológépek vizsgálata során csak négy esetben találtak szabálytalanságot.

Három esetben fordult elő, hogy a csomagoló gép betöltő oldalánál hiányzott a védőburkolat, emiatt a forgó, mozgó részek hozzáférhetőek voltak. Egy esetben pedig nem működött a fóliahegesztő géprész reteszelt védőburkolata.

2.6. Emelőgépek biztonsága

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók esetében nem volt jellemző az emelőgépek használata. Azon munkáltatóknál, ahol **emelőgépet** használtak, azok **időszakos** (fő-, és szerkezeti) **felülvizsgálatait 94%-ban elvégezték.** Ezzel kapcsolatos intézkedésre mindössze 6 emelőgép esetben került sor.

A vizsgált **emelőgépek 93%-hoz rendszeresítettek emelőgép naplót**, melyet általában napra készen vezettek: a hiányosságokat, meghibásodásokat feltüntették és az időszakos vizsgálatok elvégzését is bejegyezték.

2.7. Villamos berendezések biztonsága

A munkáltatók **35%-a a villamos berendezések időszakos ellenőrző szabványossági felülvizsgálatát** 3 évente, dokumentáltan **nem végeztette el**. Gyakran nem rendelkeztek a villamos berendezések érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatának minősítő iratával vagy a minősítő iratban szereplő hiányosságok megszüntetésére tett munkáltatói intézkedéseket nem dokumentálták.

Az **áram-védőkapcsolók működőképességét** legalább negyedévenként, dokumentáltan **31%-ban nem ellenőrizték**.

A villamos kezelő és elosztó berendezéseken elhelyezkedő ajtók, fedők, fedelek és burkolatok ellenőrzése során a vizsgált esetek 5%-ában megállapítást nyert, hogy azok nem voltak előírászerűen kialakítva.

Az egyes gépek vezérlőkészülékeihez a megfelelő hozzáférés az esetek 99%-ában biztosítva volt.

A villamos meghajtású gépeken a működtető nyomógombok színei, jelölései 99%-ban megfeleltek a szabványi előírásoknak.

Előfordult (5%), hogy nem a nedves, párás, vizes munkahelyekhez megfelelő, IPX4–IPX6 közötti védettségű fokozattal rendelkező villamos szerelvényeket (kapcsoló, kapcsolószekrény, világítás, dugaszoló aljzat stb.) használtak.

A használatból adódó veszélyek kiküszöbölése miatt vizsgálták a villamos gépek táplálására szolgáló, ill. a táplálás biztosításához használt villamos hosszabbítók vezetékének szigetelését, esetleges sérüléseit. Az esetek 2%-ában a vezetékek sérültek voltak, ami adott esetben áramütési veszélyt hordozhat magában.

2.8. Állvány, polc, létra, rámpa biztonsága

Jellemző hiányossággént említhető, hogy **az állványokon, polcokon a maximálisan megengedett teherbírást nem tüntették fel (18%)**.

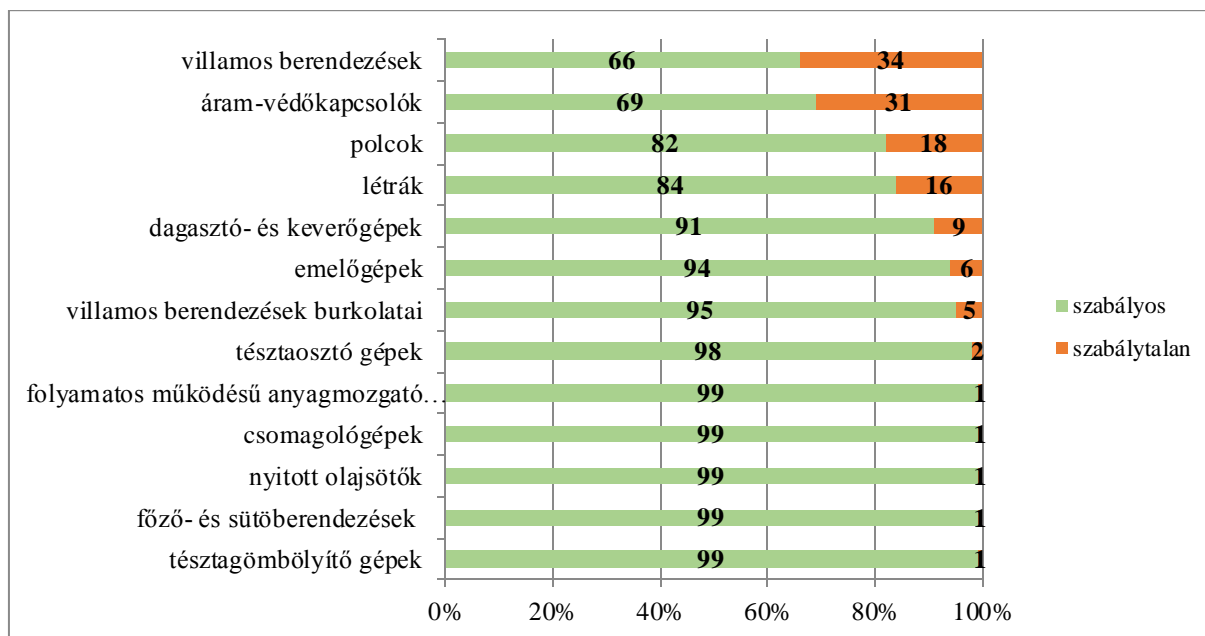
Az ellenőrzött létrák **16%-a sérült, deformálódott**, hiányos állapotú volt, további 8%-a pedig elcsúszás, ill. szétcsúszás ellen nem volt biztosítva.

A rakodók (rámpák) egészséget nem veszélyeztető és biztonságos kialakítása tekintetében **21%-ban tapasztaltak hiányosságokat**. A rámpák széleit jellemzően nem látták el figyelmeztető jelöléssel, ill. a jelölések kopottak voltak, továbbá gyakran nem gondoskodtak a leesés elleni kollektív védelemről.

A célvizsgálattal érintett munkaeszközök, ill. egyéb berendezések főbb csoportjait és azon belül a szabálytalansággal érintett eszközök arányát a 8. ábra mutatja.

8. ábra

A vizsgált és szabálytalansággal érintett munkaeszközök/egyéb berendezések aránya

VI. Összefoglalás

A munkavédelmi hatóság a célvizsgálat során az ellenőrzött **munkáltatók 90%-ánál tapasztalt szabálytalanságot**. Ezért is különösen fontos, hogy az ellenőrzések lefolytatása során a hatóság kormánytisztviselői tájékoztatással is segítették a munkáltatókat, a munkavállalókat valamint a munkavédelmi képviselőket, bővítették ismereteiket, amelynek a feltárt szabálytalanságok megszüntetésére tett hatósági intézkedésekkel együtt kiemelt szerepe van a munkabalesetek, és a foglalkozási megbetegedések megelőzésében.

A munkahelyek kialakításának általános követelményei rendszerint teljesültek. A munkáltatók munkavállalók számára kialakítottak megfelelő pihenő-tartózkodó helyiséget. Az ellenőrzött munkaterületeken az illemhely használati lehetőség rendelkezésre állt, a munka jellegének megfelelő öltözködési, tisztálkodási lehetőség azonban néhány esetben nem volt biztosítva.

A munkáltatók negyede **nem rendelkezett kockázatértékeléssel**, vagy az elkészült dokumentum hiányosnak bizonyult, mivel nem mérték fel a munkahely és a végzett tevékenység során a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető valamennyi kockázatot, a munkavállalókat érő megterheléseket. Gyakori problémaként jelentkezett, hogy nem számoltak a veszélyes anyagok/keverékek, a liszt tárolása/felhasználása, illetve a takarítás során fellépő porexpozíció egészségkárosító hatásával. A munkáltatók kevés figyelmet fordítottak a munkavállalókat érő **fokozott pszichés terhelés, pszichoszociális kockázatok** felmérésére, értékelésére, annak ellenére, hogy a pékáru gyártás során jellemző az **éjszakai munkavégzés**, valamint az **időkényszerben végzett munka**.

A sütő- és cukrászipari tevékenységek során fokozott kockázatot jelent a **kézi tehermozgatás**, amelynek veszélyeit nem minden esetben vették figyelembe. A munkáltatók közel azonos arányban tettek **műszaki és munkaszervezési intézkedéseket** a kézi tehermozgatásból származó hátsérülések, valamint a váz- és izomrendszeri megbetegedések kockázatának megelőzése, illetve csökkentése érdekében.

Az **egyéni védőeszközökre** vonatkozóan általános tapasztalatként megállapítható, hogy a munkáltatók jellemzően átadták az adott munkakörhöz/tevékenységhez szükséges megfelelő védelmi képességgel rendelkező egyéni védőeszközöket, amelyeket a munkavállalók használtak is. Néhány esetben fordult elő védelmi képességet veszített védőeszközzel történő munkavégzés, illetve papucsban történő anyagmozgatás.

A munkáltatók döntő többsége biztosította a munkavállalók számára a **foglalkozás-egészségügyi ellátást**. A munkáltatók 79%-a határozta meg írásban a **munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjét**, az időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok irányát és gyakoriságát. Majdnem minden munkavállaló részt vett előzetes-és időszakos **munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokon**.

A célvizsgálat eredménye alapján a **munkáltatók közel egyharmada nem**, illetve nem teljes körűen gondoskodott a dolgozók **munkavédelmi oktatásáról**. Az ellenőrzések megállapításai szerint leggyakrabban a zajexpozícióval, a kedvezőtlen klímakörnyezettel és a veszélyes anyagok/keverékek felhasználásával kapcsolatos szempontokat nem vették figyelembe az oktatás során.

A tevékenység jellegéből adódóan a munkavállalók a munkaidő egy részében vagy teljes egészében **kedvezőtlen klimatikus körülmények** között dolgoznak. A munkáltatók zöme megtette a szükséges munkaszervezési intézkedéseket a meleg munkakörnyezet egészségkárosító hatásainak kivédése érdekében. A munkavállalók számára megfelelő minőségű ivóvíz (vezetékes víz, ásványvíz) rendelkezésre állt.

A vizsgált **munkaeszközök** többsége **rendelkezett üzemeltetési dokumentációval**, ugyanakkor a veszélyes munkaeszközök jelentős részénél (13%) **a munkavédelmi üzembe helyezést nem végezték el**.

Mivel az elmúlt évek során az iparágban használatos **dagasztó-, keverőgépek** okoztak súlyos munkabaleseteket, ezeket az eszközöket kiemelten ellenőrizte a hatóság. A tapasztalatok szerint a gépek egy része **nem volt ellátva megfelelő benyúlás elleni védelemmel**, vagy a nyitható védőburkolat (fedélrács) **reteszelése nem működött**. Így üzemeltetésük során az elkapás, behúzás, felcsavarás veszélye nem volt kizárható. A **dagasztó-, keverőgépek** jelentős hányadánál (18%) **nem volt kialakítva** megfelelő számú és működésű **vészkipcsoló berendezés**.

Pozitívum, hogy a magas hőmérsékletű felületek megérintése ellen általában megfelelő védelmet alkalmaztak. Az elektromos működésű **főző-sütő berendezések** bekapcsolt állapotát jelzőfény jelezte, és a **nyitott olajsütők** felett megfelelő elszívó berendezést alakítottak ki. A **folyamatos működésű anyagmozgató gépek** és a **csomagológépek** ellenőrzése során is csak elenyésző számban találtak szabálytalansággal vagy hiányossággal.

Az ellenőrzött munkáltatóknál nem volt jellemző az **emelőgépek** használata. Ahol mégis használtak, jellemzően elvégezték a gépek időszakos felülvizsgálatait, és az emelőgép naplókat is rendszeresen vezették.

Kedvezőtlen tapasztalat volt, hogy a munkáltatók egyharmadánál a **villamos berendezések időszakos felülvizsgálatát nem végeztették el**, és az **áram-védőkapcsolók működőképességét sem ellenőrizték**.

A munkahelyeken használatban lévő **polcokon** a **maximálisan megengedett teherbírást** számos esetben **nem tüntették fel (18%)**, és a munkavégzés során előfordult, hogy **sérült létrákat használtak**.

A **rakodók (rámpák)** egy részénél szintén tapasztalt hiányosságokat a hatóság.

A célvizsgálat fogadtatása

A munkavédelmi hatóság a <http://www.onmf.gov.hu/> honlapon minden évben közzéteszi az **országos hatósági ellenőrzési tervét**, így a célvizsgálatról számos munkáltató előzetesen értesült, amely nagymértékben hozzájárult az **önkéntes jogkövetés** megvalósulásához.

A hatósági ellenőrzés fogadtatása a munkáltatók és munkavállalók részéről is pozitív volt. A munkáltatók tényfeltárást segítő magatartást tanúsítottak, elismerték a feltárt szabálytalanságokat – melyek megszüntetésére számos esetben már az ellenőrzés idején

intézkedtek – és érdeklődést mutattak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elvárható szintjének megvalósítása érdekében.

A hatósági ellenőrzés rámutatott a biztonsági berendezések működőképességének fontosságára, a munkáltató rendszeres ellenőrzési kötelezettségének jelentőségére, valamint a munkavállalók munkavédelmi szemléletének javítására. Emellett felhívta a figyelmet a foglalkozás-egészségügyi szolgálat és a munkavédelmi szakember munkavédelemmel kapcsolatos feladataira, melyek révén eredményesen csökkenthető a munkabalesetek előfordulása és a munkavégzéssel összefüggő egészségkárosító kockázatok mértéke.

Jogsértések jellemző formái

Lásd a mellékelt példatár szerint.

Budapest, 2019. augusztus „ ”

Pénzügyminisztérium
Munkavédelmi Főosztály